

Arbeidsinspectie

Resultaat Atex 137 toezicht in 2007

Samenvatting

In 2007 zijn door de directie MHC bij 41 BRZO99 en Arie bedrijven Atex 137 inspecties uitgevoerd op een wijze als beschreven in het toezichtbeleid MHC. De bedrijfskeuze was willekeurig. Tijdens deze inspecties zijn 65 overtredingen van het Arbeidsomstandighedenbeleid geconstateerd bij 28 van de onderzochte bedrijven.

Nadere beschouwing en analyse van de inspectieresultaten geeft het volgende beeld:

1. Ongeveer 15 % van de onderzochte bedrijven heeft eind 2007 de Atex regelgeving goed op orde.
2. Ongeveer 25 % van de onderzochte bedrijven is qua Atex regelgeving goed op weg.
3. Ongeveer 60 % van de onderzochte bedrijven heeft het begin punt, de risicobeoordeling, nog niet in orde. Hier moet nog veel gebeuren.
4. De beoordeling van ontstekingsbronnen is voor het bedrijfsleven het moeilijkste onderwerp; hier zijn door de inspecteurs de meeste problemen geconstateerd.

Atex 137 toezicht in 2007

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Cijfermatige weergave Atex inspecties MHC
3. Weergave inspectie-resultaten (overtredingen en aktiepunten)
4. Analyse van de resultaten
5. Vragen en problemen naar aanleiding van de inspecties.
6. Inspecties met het onderwerp ATEX van de Arbo-directies
7. Atex inspecties Arbo directies
8. Conclusies

1. Inleiding

De Europese Commissie heeft regels opgesteld om veilig te kunnen werken op plekken waar een kans is op explosie. Deze regelgeving is vastgelegd in de Atex 137-richtlijn (Europese Richtlijn: 1992/92EG)¹

In Nederland is de Atex 137-richtlijn geïmplementeerd in hoofdstuk 3 van het Arbeidsomstandighedenbesluit § 2a “Explosieve atmosferen” (artikel 3.5a tot en met artikel 3.5f).

Het toezicht op de naleving van § 2a “Explosieve atmosferen” wordt uitgevoerd door inspecteurs van de Arbeidsinspectie. Omdat het om nieuwe regelgeving gaat, is er in 2007 door de Arbeidsinspectie, directie MHC (Major hazard Control), een toezichtbeleid Atex 137 ontwikkeld en toegepast.

Dit toezichtbeleid MHC is van toepassing op BRZO² en ARIE³ bedrijven. In deze bedrijven zijn grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen aanwezig. Deze bedrijven moeten een preventiebeleid zware ongevallen (PBZO) en een veiligheidsbeheerssysteem (VBS) voeren. Om zware ongevallen met gevaarlijke stoffen te voorkomen en de eventuele gevolgen ervan zoveel mogelijk te beperken moet het bedrijf alle noodzakelijke maatregelen treffen. Het toezichtbeleid is erop gericht te controleren of de werkgever aan zijn verplichtingen voldoet.

Deze verplichtingen zijn (kort samengevat):

1. De gevaren in verband met explosieve atmosferen in hun geheel te beoordelen, waarbij in ieder geval rekening wordt gehouden met:
  - De waarschijnlijkheid van het voorkomen en het voortduren van explosieve atmosferen.
  - De waarschijnlijkheid dat ontstekingsbronnen aanwezig zijn en ontsteken.
  - De installaties, de stoffen, de processen en hun wisselwerking.
  - De omvang van de te verwachten gevolgen.
  - Aangrenzende ruimten.
2. Maatregelen treffen om explosies te voorkomen wanneer dat uit de beoordeling blijkt. Daarbij gaat het in de praktijk om:
  - Bepaling van de gevarenczones voor gasexplosie en stofexplosie.
  - Uitwerken van de technische maatregelen op basis van de gevarenczone-indeling en de beoordeling van de ontstekingsbronnen.

---

¹ Atex: Atmosphère explosive

² BRZO'99: Besluit risico zware ongevallen 1999

³ ARIE: aanvullende risico inventarisatie en evaluatie

- Uitwerken van de organisatorische maatregelen op basis van de gevarenzone-indeling en de beoordeling van de ontstekingsbronnen.
- De getroffen maatregelen periodiek inspecteren en onderhouden.
- Samenwerking coördineren van werkzaamheden van derden.
- Opstellen van een explosieveiligheidsdocument;

In 2007 hebben er bij 41 bedrijven Atex inspecties plaatsgevonden op een wijze als beschreven in het toezichtbeleid MHC. De bedrijfskeuze was willekeurig en er is geen sprake van een steekproef.

2. Cijfermatige weergave Atex inspecties MHC

In deze paragraaf wordt inzicht geboden in:

- De verdeling van de geïnspecteerde bedrijven naar soort (VR⁴, PBZO⁵ en Arie⁶)
- De verdeling van de geïnspecteerde bedrijven naar aard:

Verdeling naar soort:

VR	29
PBZO	9
Arie	3
Totaal aantal	41

Verdeling naar aard:

Raffinaderij	3
Petrochemie	2
Chemie	19
Opslag verpakte gevaarlijke stoffen	6
Opslag gevaarlijke stoffen in tanks	8
Gasopslag (vloeibaar of onder druk)	3

3. Weergave inspectie-resultaten (overtredingen en aktiepunten)

In deze paragraaf wordt inzicht geboden in:

- Het aantal overtredingen en aktiepunten geconstateerd tijdens de inspecties.

⁴ BRZO-bedrijven met naast verplichting tot preventiebeleid zware ongevallen (PBZO) tevens verplichting tot veiligheidsrapportage (VR) vanwege de zeer grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen

⁵ PBZO: BRZO-bedrijf met verplichting tot preventiebeleid zware ongevallen (PBZO)

⁶ ARIE-bedrijf: extra categorie bedrijven met verplichting tot preventiebeleid zware ongevallen (PBZO)

- De verdeling van de overtredingen en aktiepunten over de 7 elementen van het veiligheidsbeheerssysteem als bedoeld in het BRZO 99 en Arie regeling. Meer gedetailleerde informatie over de inspectie resultaten is samengevat in bijlage 1.

Het aantal overtredingen en aktiepunten bij de 41 bedrijfsinspecties:

Overtredingen	65
Aktiepunten	32
Totaal	97

Opmerkingen ten aanzien van bovenstaande termen overtredingen en aktiepunten.

Tijdens de inspecties worden er waarnemingen gedaan, bevindingen vastgesteld en overtredingen geconstateerd. Over het algemeen worden in inspectierapporten de waarnemingen niet opgesomd, echter wel de bevindingen. Een bevinding waarvan een aktie van het bedrijf wordt verwacht is meegeteld in dit rapport. Bevindingen in de zin van goed / OK zijn niet meegeteld.

De verdeling van de overtredingen en aktiepunten over de 7 elementen van het veiligheidsbeheerssysteem (VBS):

VBS-element		Aantal overtredingen en aktiepunten
1	Personeel & Organisatie	5
2	Inventarisatie gevaren en beoordeling risico's	48
3	Beheersing van de uitvoering (excl EX bebording)	22
4	Management of Change	3
5	Vorbereiding op noodsituaties	1
6	Toezicht op prestaties	7
7	Auditprogramma	0

4. Analyse van de resultaten

1. Nadere beschouwing van de gegevens in bijlage 1 toont aan dat de 65 overtredingen zijn geconstateerd bij 28 van de 41 bedrijven.
2. Bij 13 bedrijven zijn alleen aktiepunten geconstateerd. Bij 7 van deze 13 bedrijven zijn de aktiepunten evenwel van dien aard, dat deze achteraf als overtreding hadden moeten worden gezien. Bij 6 bedrijven zijn de aktiepunten inderdaad minors.

Deze 6 bedrijven (met de minors) heeft de ATEX regelgeving op de onderzochte punten blijkbaar op orde. Procentueel is dat $6/41 \times 100 = 15\%$.

3. De top 5 meest waargenomen overtredingen of aktiepunten zijn, in aantallen waarneming:

Beoordeling ontstekingsbron niet / niet volledig uitgevoerd	23
Gevaren zonering niet / niet volledig aanwezig	15
EX bebording niet aanwezig	11
Ontbreken PvA naar aanleiding van de risicoanalyse / EVD	9
Inventarisatie explosieve atmosferen nog uit te voeren	6

4. Bij 26 bedrijven van de 41 bedrijven, is een overtreding of aktiepunt geconstateerd bij het VBS-element #2 "Inventarisatie gevaren en beoordeling risico's" Daaruit volgt dus dat het percentage risicobeoordelingen dat te kort schiet, geschat kan worden op $26/41 \times 100\% = 63\%$.

5. Vragen en problemen naar aanleiding van de inspecties

Vanuit het bedrijfsleven werd verzocht om:

1. Richtinggevende documentatie voor het beoordelen van ontstekingsbronnen.
2. Meer markttoezicht op werkkleding waar het symbool voor NEN EN 1149 op aanwezig is (in verband met elektrostatische eigenschappen) maar in de praktijk de statische lading niet voldoende afvoeren.

6. Inspecties met het onderwerp ATEX van de Arbo-directies

Bedrijven die niet onder het BRZO of de ARIE-regeling vallen, worden geïnspecteerd door de Arbo-directies van de Arbeidsinspectie. Naast de behandeling van ongevallen en klachten vinden er inspectieprojecten plaats, waarbij ATEX regelmatig één van de onderwerpen is. Zo is ATEX onder meer aan de orde geweest bij de Houthandel, Brood- en Banketbakkerijen en Grafimedia. Er vinden geen specifieke ATEX-inspectieprojecten plaats.

De meest aan de BRZO- en ARIE verwante bedrijven vallen in de categorie ACKR (Aardolie, Chemie, Kunststof en Rubber). In deze sector is al in 2005 begonnen om de stand van zaken ten aanzien van ATEX in kaart te brengen. Tijdens het project Chemie 2005 – Veilig werken met gevaarlijke stoffen – is, voorafgaand aan de definitieve ingangsdatum van 1 juli 2006, een uitgebreide monitor uitgevoerd. Er is daarbij gekeken naar de situatie op de werkvloer en gevraagd naar de kennis van het bedrijf over ATEX. Van de bedrijven waarvoor naar het oordeel van de inspecteur ATEX relevant was, was 66% bezig om op de ingangsdatum te voldoen. De overige bedrijven zijn op dat spoor gebracht, waarbij een aantal voor het eerst van ATEX hoorden. Naast de monitor is in een aantal gevallen op tekortkomingen op het gebied van explosieveiligheid gehandhaafd.

In 2008 wordt het project Aardolie, Chemie, Kunststof en Rubber in beeld uitgevoerd. Hierbij is ATEX één van de inspectieonderwerpen. Dit zal een beeld geven in hoeverre de sector ATEX daadwerkelijk correct heeft geïmplementeerd. De samenloop van acties zullen worden afgestemd. De resultaten van de inspecties zijn bij het voltooien van dit rapport nog niet bekend.

7. Conclusies

Conclusies ten aanzien van de stand van zaken naleving regelgeving Atex:

- a. Ongeveer 15 % van de onderzochte bedrijven heeft eind 2007 de Atex regelgeving goed op orde.
- b. Ongeveer 25 % van de onderzochte bedrijven is qua Atex regelgeving goed op weg.
- c. Ongeveer 60 % van de onderzochte bedrijven heeft het begin punt, de risicobeoordeling, nog niet in orde. Hier moet nog veel gebeuren.
- d. De beoordeling van ontstekingsbronnen is voor het bedrijfsleven het moeilijkste onderwerp; hier zijn door de inspecteurs de meeste problemen geconstateerd.

8. Vervolg

Bij de bedrijven waar de Arbeidsinspectieovertredingen heeft geconstateerd zijn conform het MHC-handhavingsbeleid schriftelijk waarschuwingen gegeven en eisen gesteld. Gezien de grote aantallen overtredingen en de ernst van de risico's zal het toezichtbeleid worden voortgezet totdat alle relevante BRZO en Arie bedrijven op Atex-verplichtingen zijn geïnspecteerd.

De resultaten van de Atex-inspecties zullen breed onder de aandacht van de belanghebbenden worden gebracht. Daarnaast zal met het bedrijfsleven contact worden opgenomen om te stimuleren dat achterstanden in kennis van het vakgebied worden weggewerkt en dat achterblijvende bedrijven erop worden gewezen zo snel mogelijk de Atex-verplichtingen uit te voeren.

Bijlage 1

VBS	Hoofd onderwerp	Sub onderwerp	Aantal overtredingen	Aantal aktiepunten	Aantal overtredingen en aktiepunten gesommeerd
1. Personeel & organisatie	Terzake deskundige		3	2	5
	Opleiding werknemers				
2. Inventarisatie gevaren en beoordeling risico's	Inventarisatie explosieve atmosferen		5	1	6
	Identificatie van gevaren	Stofeigenschappen		1	1
		Gevarenclassificatie	9	6	15
		T Klasse		1	1
		Ontstekingsbronnen	21	2	23
		Verbonden ruimten			
		Bijzondere situaties			
	Beperking effecten				
Atex beleid vastgelegd		1	1	2	
3. Beheersing van de uitvoering	PVA na inventarisatie van gevaren en risico beoordeling		8	1	9
	Procedurele maatregelen		2		2
	Inspectie- & onderhoudsplan		1		1
	Technische maatregelen	Treffen van	1	2	3
		Kapot equipment		4	4
		Ex bebording	7	4	11
werkkleding	3		3		
4. Management of change	Voorkomen van plaatsing niet Ex apparatuur			2	2
	Verificatie door deskundige			1	1
5. Voorbereiding op noodsituaties	Is over noodsituaties gedacht		1		1

6. Toezicht op prestaties	Is in monitoring voorzien				
	Explosieveiligheidsdocument		3	4	7
7. auditprogramma	Wordt Atex beleid geaudit				
Totaal			65	32	97